

Bakgrunn for foreningens holdning til bruk av jernsko

Praktisk erfaring og forskning har vist to ting.

- det er mulig å bruke hest uten jernsko til det man normalt bruker hest til
- forskning har vist at jernsko er skadelig for hoven (se nedenfor)

Hvis det er så enkelt, hvorfor tar ikke alle bare av jernskoene og bruker hesten uten?

Kunnskap og tradisjon styrer trolig dette valget for de fleste. Det er vanlig å sko hester som skal brukes, derfor gjør man det.

Tidligere var det vanlig å gi hesten ”skofri” når den ikke var i bruk. Samtidig ble hesten ofte satt på et beite som ikke var egnet til ku som skulle produsere melk. Når hesten så skulle i bruk igjen, ble den skodd. Med en slik praksis ble ikke skadene ved bruk av jernsko større enn at det fungerte brukbart.

I dag er ofte skoperiodene lengre, mange går med sko hele året, og settes hesten på beite uten sko, settes den ofte på et kraftig gjødslet beite.

Flere undersøkelser gjort i Tyskland (Clausen et al., 1990; + ??? 1993 – 1995), USA (Kaneene et al., 1997) og Sverige (Penell et al., 2005, 2006) viser at den mest vanlige diagnosen veterinærer setter på hest er haltheter. Muskel- og skjelettlidelser er videre den vanligste årsaken til utrangering og avlaving av hester i Sverige (56-57% av alle dødsfall) (Wallin et al., 2000). På bakgrunn av det vi vet om vanlige diagnoser relatert til muskel- og skjelettlidelser, vil en god del av disse kunne relateres til haltheter og skader i bevegelsesapparatet.

Forskning de senere årene (f.eks. Dr. Bowker, USA, <http://www.equinesoundness.com/drbowker.htm>) har vist og dokumentert, at jernsko skader hoven. Prof. Smedegård (KVL i Danmark) viste så tidlig som i 1989 at jernsko skader ikke bare selve hoven, den svekker også den naturlige dempemekanismen hoven har. Luca Bein (<http://www.thenakedhoof.com.au/html/article-EffectsOfShoeing.htm>) ved universitetet i Zurich har også studert dette. Han fant ut at hester skodd med normale metallsko manglet 70 – 80% av sin naturlige sjokkabsorpsjon. Han fant også ut at skodde hester som skrittet på asfalt mottok tre ganger så høy støtbelastning som uskodde som travet på asfalt.

Det er ikke bare i de senere år det er gjort vitenskaplige undersøkelser av de skadelige effektene av jernskoene. Bracy Clark, en veterinær som arbeidet ved Royal Veterinary College i London tidlig på 1800 tallet, oppdaget det ved en tilfældighet. Han forsket på dette, og publiserte over lengre tid resultater fra undersøkelsene. Han demonstrerte også at det var mulig å ri en barfot hest mer enn et par km om dagen ved at han, som et eksperiment, red 140 km på tre dager. Hans resultater ble stort sett tiet i hjel. Trolig av mangel på alternativer. I dag mener vi det finnes alternativer.

Noen hester blir sluppet til fjells om sommeren, og får gå der to-tre måneder. Når disse hestene tas hjem, og skal i bruk igjen, vil noen si:
”Se så slitte disse høvene er! Det er nesten ikke heler!! Hovveggen er slitt ned til sålen og er rund på utsiden! Draktene er slitt ned slik at hovkanten ikke er plan fra helen til tåa. Nei, la oss få raspet denne hoven flat på undersiden, og få på sko.”
Andre vil si: ”Se på disse flotte høvene. La oss prøve å holde dem slik.”

Problemet er at det ikke er så enkelt å holde dem slik.

Hesten går ikke fri i fjellet lenger. Den kan ikke selv bestemme hvor, og hvor mye den skal gå, og hvilke planter den vil spise. Vi bestemmer det!! Vi setter den kanskje på en myk grunn, og krever at den skal løpe en time eller to på grusveien med en person på ryggen. Ikke hver dag, kanskje bare en gang eller to i uken. Den myke grunnen er kanskje til og med et ”flott” beite! Slike forhold er ganske langt fra forholdene i fjellet. Da er det kanskje ikke så rart at høvene også endrer seg. Hesten blir lett sårbeint. Da er det fort å ty til den enkle løsningen; sett på sko!

Dette er noe av hva hovtrimming dreier seg om. Å ha nok kunnskap til å holde høvene og forholdene forøvrig slik at hesten ikke blir sårbeint, men kan tilpasse seg den bruken eieren ønsker.

Hvor kommer så Norges hovtrimmerforening (NHTF) inn i dette?

Vi mener at det er mulig, for de aller fleste hester å ha et godt liv uten bruk av jernsko, og samtidig kunne brukes til det eieren ønsker.

Vi sier ikke at det er enkelt, vi sier heller ikke at det er gratis, men det er mulig.

Det kommer først og fremst an på kunnskap og holdninger.

Holdningene går på at når man vet at bruk av jernsko er skadelig, og at det i de fleste tilfeller er mulig å unngå bruk av dem, vel, så søker man å unngå bruk av jernsko. Kunnskap om hesten sine krav til et sunt livsmiljø, fôring, helse og bruk, er nødvendig for å holde en hest barfot.

Målet må være at hesten brukes til det eieren ønsker, men uten jernsko. Det ideelle ville være om dens normale bruk holdt høvene i trim. Noen får dette til, men de fleste må trimme i tillegg.

Hestene blir brukt til en lang rekke aktiviteter. Aktiviteter som spenner fra fjellturer i røft terreng, via distanseritt til travsport, sprang og dressur konkurranser.

Som forening ønsker vi å hjelpe og støtte dem som strever etter dette målet. Vi må forklare og veilede både hesteeiere og alle som driver med hest om hva man kan og må gjøre, for at hesten kan ha et aktivt og godt liv uten jernsko.

På veien mot dette målet vil våre hovtrimmere bistå hesteeiere med vedlikeholdstrim, for å hjelpe hester som ikke sliter høvene nok av den daglige bruk. Noen bidrar også med rehabilitering av lidelser i hoven om hesten trenger det. Noen hester har behov for boots, og hovtrimmeren kan tilpasse og veilede i bruk av disse. Like viktig er imidlertid å veilede og motivere hesteeieren til å gi hesten så optimale livsforhold som overhode mulig. Det er alltid hesteeier som har ansvaret for sin hest, og som må ta de valg som gjelder hestens bruk og livsforhold, og selvfølgelig om hesten skal få være barfot, men vi gir gjerne et råd om det ønskes. Velger eier å holde hesten barfot, støtter og veileder vi etter beste evne. Velger hesteeier å sko hesten, respekterer vi selvsagt valget. Da er det imidlertid viktig å benytte en faglært, og dyktig hovslager.

Hva er det så man må gjøre som hesteeier for å holde hesten sin barfot på forsvarlig vis?

For det første skaffer man seg god kunnskap om hestens anatomi og fysiologi, samt dens ernæring og levesett. Derest legger man forholdene til rette slik at hesten kan leve så nær naturlige forhold som rå er.

I dag er de fleste hester skodd, og de vil fortsette å bli skodd i lang tid framover.

Men vi, Norges hovtrimmerforening, arbeider for at stadig flere hester skal kunne brukes uten jernsko, og leve et godt og aktivt hesteliv uten.

Alle med interesse for temaet naturlig hestehold og hovrøkt, er velkomne som medlemmer. Enten de har barfot hest eller skodd hest.

Referanseliste

Clausen, M., Preisinger, R., Kalm, E., 1990. Analysis of disease in the German warm blood breeding. *Zuchtungskunde* 62, 167-178.

Egenvall, A., Penell, J.C., Bonnett, B.N., Olson, P., Pringle, J., 2005. Morbidity of Swedish horses insured for veterinary care between 1997 and 2000: variations with age, sex, breed and location. *Vet. Rec.* 157, 436-443.

Egenvall, A., Penell, J.C., Bonnett, B.N., Olson, P., Pringle, J., 2006. Mortality of Swedish life-insured horses – data from years 1997-2000. *Vet. Rec.* 158, 397-406.

Kaneene, J.B., Ross, W.A., Miller, R., 1997. The Michigan equine monitoring system 2. Frequencies and impact of selected health problems. *Prev. Vet. Med.* 29, 277-292.

Wallin, L., Strandberg, E., Philipsson, J., Dalin, G., 2000. Estimates of longevity and causes of culling and death in Swedish warmblood and coldblood horses. *Livest. Prod. Sci.* 63, 275-289.